

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

EURÓPSKY INŠTITÚT ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Федеральний інститут професійної освіти (ФРН)
Вища технічна школа в Катовіце (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)

МАТЕРІАЛИ XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY: problems and perspectives

Хмельницький

2021

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Абільтарова Ельвіза Формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці: концептуальні підходи.....	11
Андрощук Ірина Формування тематики наукових досліджень здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей	12
Аносова Анастасія Емоційно-етична компетентність як ресурс особистісно-професійного розвитку вчителів.....	14
Басюк Дарія Професійне становлення особистості як умова розвитку національної економіки	16
Борисова Тетяна Становлення особистості викладача на засадах педагогічного ергодизайну	18
Гоголь Тетяна Значення управлінських та логістичних компетенцій у забезпеченні якості професійної підготовки тренерів-викладачів	20
Гордієнко Валентина Роль педагогічної практики у професійному становленні особистості педагога.....	21
Григорчук Тетяна, Гуревич Роман Методичні особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи до формування логічного мислення.....	23
Дражниця Сергій, Дражниця Олена Роль та місце інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні спецдисциплін.....	24
Коберник Олександр Педагогічне проектування в інноваційному освітньому просторі України	25
Ковальчук Василь Шляхи подолання кваліфікаційного розриву в підготовці майбутніх фахівців.....	27
Лузан Петро Теоретичні засади оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти	28
Матюх Сергій Напрями співпраці закладів вищої та загальної середньої освіти у контексті сучасних вимог у галузі освіти.....	30
Назаренко Оксана Педагогічні умови формування професійної компетентності особистості студента вищого навчального закладу ..	31
Ничкало Нелля Українська професійна освіта на новому етапі: здобутки, суперечності, перспективи	33
Орлова Наталія Професійне становлення майбутніх викладачів дизайну.....	38
Полішко Юлія Формування умов педагогічної готовності до проблемно-проектного навчання.....	39
Прилепа Іван Дисбаланс між фактичним і потрібним рівнем кваліфікації випускників як проблема сучасної освіти.....	40
Радкевич Валентина Ключові компетентності у професійному становленні особистості фахівця	41
Śniadkowski Mariusz Problemy jakości kształcenia zawodowego w dobie nauczania zdalnego	43
Теловата Марія Пріоритетні інтерактивні методи навчання: впровадження та переваги	45
Чмир Віктор, Самара Володимир Обґрунтування нових форм і методів навчання та контролю знань у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти, які ґрунтуються на застосуванні комп'ютерних технологій	47
Яницька Олена, Ясінський Андрій Особливості використання інформаційно-комп'ютерних технологій у професійному становленні особистості	48

**ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ І КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

<i>Абрамова Оксана, Пуляк Ольга, Козаченко Марина, Подоліч Анатолій</i> Шляхи співпраці роботодавців та освітян у напрямку підготовки конкурентноздатних фахівців	51
<i>Васека Руслана, Биховченко Лариса</i> Особистість і кар'єра	52
<i>Гладкова Валентина</i> Кар'єра як акмеологічний механізм професійного саморозвитку сучасного фахівця.....	53
<i>Гомонюк Олена, Онишко Оксана</i> Використання педагогічних технологій у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти	54
<i>Дроботова Людмила</i> Еволюційні аспекти особистості в ракурсі кар'єрного зростання.....	56
<i>Єршова Людмила</i> Самоменеджмент як основа розвитку в майбутніх фахівців навичок ведення власної справи	57
<i>Колодчак Ольга</i> Роль органів державної влади та місцевого самоврядування в підтримці розвитку особистості у м. Львів та Львівській області.....	60
<i>Курок Роман</i> Система освіти дорослих в контексті забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників.....	61
<i>Лебединська Ольга</i> Особливості надання професійно-освітніх послуг дорослому населенню	63
<i>Левко Мар'яна</i> Педагогічні аспекти формування комунікативної компетентності майбутніх офіцерів	64
<i>Орлов Валерій</i> Теорія і практика розвитку ділової активності здобувачів професійної освіти	66
<i>Сердюк Галина</i> Перспективи формування науково-дослідницької компетентності обдарованої сільської молоді.....	67
<i>Синюк Олег, Скиба Микола</i> Наукова співпраця закладів вищої освіти і промисловості: перспективи та проблеми	69
<i>Скоропад Ольга</i> Вплив мотиваційних факторів на професійне становлення фахівця галузі індустрії моди	71
<i>Супронюк Валерія, Білик Вікторія</i> Участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.....	72
<i>Ткачова Яна</i> Психолого-педагогічні особливості професійного зростання соціальних педагогів закладів професійної освіти	73

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ,
ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

<i>Бойків Вікторія, Лівшун Олександр</i> Креативність та інноваційність як основні складові розвитку художньо-творчих здібностей майбутнього вчителя трудового навчання	75
<i>Бохонько Євген</i> Огляд систем комп'ютерної математики для навчання інженерів-педагогів галузі автотранспорту	77
<i>Вікторова Поліна, Цина Андрій</i> Вимоги до підготовки вчителя трудового навчання на засадах вальдорфської педагогіки.....	78
<i>Галицький Максим, Герніченко Іван</i> Підходи до формування вмінь проєктної діяльності.....	79
<i>Гречанюк Антоніна</i> Психопедагогіка у професійному становленні особистості.....	81
<i>Гуревич Роман</i> Шляхи підвищення якості професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання	82

Деденів Олександр Педагогічні технології розвитку громадянської відповідальності учнів основної школи	85
Іванова Оксана Критерії розвитку комунікативного компоненту психологічної готовності до педагогічної діяльності вчителя нової української школи.....	86
Ключка Наталія, Красильникова Ганна Інтерактивна практика в підготовці магістрів професійної освіти.....	87
Кобак Оксана, Міщенко Олена Обґрунтування методів обробки чоловічої сорочки в процесі вивчення дисципліни «Новітні технології галузі» ...	88
Колісник Євгеній Підготовка вчителів трудового навчання до формування в учнів здатності передавання моделей спілкування засобами театральної педагогіки	90
Корехов Артем Технічні основи формування інформаційної культури у студентів інженерно-технічного профілю	91
Красильников Сергій Розвиток цифрової компетентності студентів при вивченні курсу «Інформаційно-комунікацій технології»	92
Маринченко Інна Роль цифрових технологій в освітній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання	93
Назарова Ольга, Хренова Вікторія Емоційний інтелект як складова психологічної культури майбутнього педагога	95
Приймак Віктор, Марценюк Олександр Інноваційні технології підготовки фахівця автотранспортної галузі.....	98
Савченко Анастасія Біографо-педагогічний вимір постаті В. Сидоренка як ученого й організатора галузі технологічної освіти	99
Смирнова Ірина, Довгополик Катерина Опрацювання онлайн-платформ для використання smart-комплексів учителів трудового навчання та технологій	101
Храпач Дмитро Опитування стейкхолдерів щодо якості професійної підготовки бакалаврів професійної освіти автотранспортного профілю	104
Яциук Сергій Проектна технологія та її місце в професійній підготовці майбутнього вчителя технологій	105

МЕТОДИЧНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Андрєєва Любов Впровадження сучасних підходів при підготовці кваліфікованих робітників.....	108
Базиль Людмила Розвиток підприємницької компетентності майбутніх фахівців у закладах професійної освіти: реалії і суперечності ...	109
Байзан Ольга Роль методичної служби у діяльності ДНЗ «Лісоводський професійний аграрний ліцей»	111
Барабаш Руслана Удосконалення комплексно-методичного забезпечення – шлях до підвищення ефективності підготовки кваліфікованих робітників	112
Білик Людмила Проведення самоаналізу освітньої діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти як один із аспектів управління якістю професійної освіти	114
Блідна Лариса Впровадження інноваційних педагогічних технологій як умова підвищення якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників	115
Борилюк Марія Моніторинг проведення курсового підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О	117
Борисюк Інна, Гайчук Ольга Забезпечення якості професійної освіти.....	118

Бородієнко Олександра Підходи до розроблення стратегії розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	119
Виноградська Голда Реалізація політики державно-приватного партнерства в оновленні професійних та освітніх стандартів швейної галузі.....	121
Ворона Юлія Проблеми впровадження інклюзивної освіти в системі ПТО.....	122
Гаджула Оксана Роль майстра виробничого навчання в організації навчально-виробничого процесу.....	123
Главацька Олена Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.....	125
Голдобін Віктор Професійне становлення і кар'єрний розвиток особистості в умовах ринкової економіки	127
Голуб Тетяна Забезпечення якісної підготовки кваліфікованих робітників – сучасна стратегія діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	128
Грабовська Людмила Розвиток професійної компетентності педагогів – запорука успішної роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	129
Дригула Світлана Роль керівника навчального закладу у професійному становленні молодого спеціаліста	131
Дрозіч Ірина Пріоритетні напрями методичної роботи в ЗП(ПТ)О.....	133
Жмурко Олена Формування екологічної компетентності здобувачів освіти на уроках природничих дисциплін.....	134
Загіка Олена, Шатковська Лілія Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у системі методичної роботи ЗП(ПТ)О	136
Кабіш Марина Сучасні особливості загальноосвітньої підготовки учнів у закладах професійної освіти	138
Кедис Лариса Методична робота – найважливіша ланка системи безперервного навчання членів педагогічного колективу ЗП(ПТ)О.....	140
Керницька Людмила Сучасні підходи до формування та розвитку знань учнів через впровадження новітніх технологій на уроках професійно-теоретичної підготовки	141
Кирилюк Інна Навчально-практичні центри закладів професійної (професійно-технічної) освіти як осередки розвитку людського капіталу	143
Кіс Ольга Особливості використання інформаційного середовища медіатеки при викладанні української мови та літератури в ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»	144
Коломійчук Світлана Науково-методичний супровід діяльності керівників закладів професійної освіти	146
Криворот Тетяна Створення ефективних навчальних відеоресурсів.....	147
Липська Лариса Застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників	149
Лісовський Михайло, Кушнір Віктор, Прилепська Інна Екологізація професійної підготовки майбутніх фахівців	149
Лужняк Людмила Електронна бібліотека – інформаційний центр сучасного ЗП(ПТ)О	150
Матковська Любов Застосування інноваційних технологій у формуванні професійної компетентності здобувачів освіти	151

Мельник Галина Роль методичних комісій у створенні навчально-методичного забезпечення навчально-виховного процесу	153
Мельник Ульяна Розвиток методичної компетентності майстра виробничого навчання	154
Ніщун Василь Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.....	156
Оверчук Оксана Роль методичної служби у забезпеченні якості професійної (професійно-технічної) освіти в умовах дистанційного формату навчання.....	157
Онищенко Алла Конкурс фахової майстерності як фактор стимулювання безперервного розвитку професійної компетентності кваліфікованих робітників сфери послуг.....	158
Опаріна Аліна Порядок створення інклюзивної групи в закладах професійної (професійно-технічної освіти)	161
Петров Олександр Організація навчального процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за допомогою засобів ІКТ	162
Півторацька Наталія Запровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників	164
Поліщук Оксана Методичний супровід забезпечення якості освіти при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.....	165
Прончук Оксана ДПТНЗ «Красилівський професійний ліцей»: формування сучасного освітнього простору	167
Рижко Людмила Інноваційні підходи в організації методичної роботи Шепетівського професійного ліцею.....	168
Руцак Михайло, Чебригіна Ганна, Боднар Сніжана, Мітькевич Елла Впровадження моделі online/offline навчання у ДНЗ «Подільський центр ПТО»	170
Селізар Василь Сучасні підходи до професійної підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів	171
Семенова Жанна Реалізація проекту регіонального розвитку у Хмельницькому професійному ліцеї електроніки.....	173
Сидоренко Тетяна Методичне забезпечення загальноосвітньої підготовки у закладах професійної освіти.....	175
Сиско Наталія Науково-методичне забезпечення професійного розвитку педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.....	176
Смалюк Алла Відеоконкурс «Моя професія найкраща» як ефективна форма профорієнтації.....	177
Соленцова Галина Змішане навчання – тренд сучасної освіти.....	178
Стаднійчук Ірина Базові поняття компетентнісно орієнтованої підготовки фахівців електротехнічних спеціальностей в аграрних коледжах.....	180
Станіслав Григорій, Михальчук Анатолій Роль методичної служби хмельницького професійного ліцею у забезпеченні якості підготовки висококваліфікованих робітників зварювальних професій	181
Стасюк Микола Оновлення змісту освіти сільськогосподарських професій	183
Стрижавчук Віталіна, Степанюк Світлана Освітні принципи формування професійного саморозвитку як основної складової творчої індивідуальності педагога	184
Тимощук Галина Результативність діяльності методичних служб закладів професійної (професійно-технічної) освіти Хмельницької області	186

Чічеров Олексій Використання навчальних відеофільмів у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників	187
Чуйкова Оксана Запровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку кваліфікованих робітників	189
Шамралюк Олена Методичний супровід науково-дослідницької роботи педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти	190
Шевчук Людмила Методичний супровід професійного розвитку педагогів професійної освіти	192
Шнира Любов STEM-технології як засіб поглиблення міжпредметних зв'язків	193
Щавінська Лариса Методичний супровід викладання іноземних мов у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	195
ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І НАВЧАННЯ ОСОБИСТОСТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	
Андрощук Ігор Підготовка майбутніх учителів технологій в університетах США	197
Бідюк Наталя Інновації у докторській підготовці з освітніх / педагогічних наук: український та світовий досвід	198
Ваніна Наталія Валідність системи моніторингу оцінки якості фахової передвищої освіти	199
Вітрук Ольга, Ключ Олена Сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки вчителя трудового навчання та технологій	201
Галус Олександр Лідерство як феномен кар'єрного розвитку менеджера освіти	203
Дзюма Ольга Готовність викладачів закладів фахової передвищої освіти до інноваційної діяльності	205
Дмитрищук Наталя Рефлексивний компонент у структурі комунікативної самоефективності майбутніх судноводіїв	206
Єжова Ольга, Пашкевич Калина, Піхур Анастасія Формування екологічної культури фахівців при дизайн-проектуванні колекцій одягу в концепції «ZERO WASTE»	207
Зельницький Андрій, Заболотний Олег, Васильєв Олександр Професійний стандарт у забезпеченні якості підготовки військових фахівців	209
Клочко Тетяна, Лузан Петро Змістові аспекти підготовки бакалаврів із агроінженерії	210
Кондор Маріанна Культура комунікативної взаємодії у професійному середовищі	212
Креденець Неля Забезпечення якості підготовки фахівців індустрії моди у закладах фахової передвищої освіти шляхом інтеграції навчання з виробництвом	213
Кулик Євген Особисті якості викладачів ПТНЗ в контексті формування їх професійної компетентності	215
Кушнір Ірина Особливості впровадження дуальної системи професійної освіти в Україні та за кордоном	217
Лапа Оксана Міжнародна програма «Upshift Україна» як можливість інноваційного старту молоді закладів професійних (професійно-технічних) освіти	218
Лопатовський Віктор Акредитаційна експертиза як механізм розвитку освітніх програм закладів вищої освіти	219
Мехед Ольга, Мірошник Владислава Визначення готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти	221

Мовчан Віра Формування сучасних навичок студентів під час вивчення дисципліни «Маркетинг» у закладах фахової передвищої освіти	222
Мося Ірина Оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах: методичний аспект	224
Остапенко Анна Деякі аспекти реалізації стратегії європейського союзу для дунайського регіону щодо підвищення якості професійної освіти в Україні.....	225
Островська Катерина, Островський Ігор Підготовка підлітків з розладами спектру аутизму до навчання в закладах професійно-технічної освіти	227
Пащенко Тетяна Функції контролю професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти	229
Радкевич Олександр Застосування програмного забезпечення Microsoft «То Do» у плануванні проєктних завдань	230
Салюк Андрій Професійна підготовка менеджерів у закладах фахової передвищої освіти для підприємницької діяльності	232
Скиба Катерина Компетентнісний підхід до підготовки перекладача-професіонала: європейський вимір.....	233
Солтик Олександр Формування надійності вчителів фізичної культури як один із способів підвищення безпеки їх професійної діяльності.....	234
Третько Віталій Особливості науково-дослідницької підготовки міжнародників в університетах Великої Британії	236
Федонюк Григорій, Красильникова Ганна Напрями співпраці закладів фахової передвищої та вищої освіти в умовах пандемії.....	237
Фісюк Алла, Білик Вікторія Анкетування здобувачів вищої освіти як інструмент покращення якості освітньої діяльності	238
Чимшир Валентин Трансформація вищої освіти у динамічному конкурентному середовищі.....	239
Швецова Ірина Застосування технології віртуальної реальності на практичних заняттях з морської англійської мови	240
Швець Олена Німецький промисловий дизайн в контексті сучасної дизайн-освіти в Україні	242
Ямковий Олександр Педагогічні умови оцінювання результатів компетентнісних досягнень студентів у коледжах.....	243
Яремчук Василь, Свідерський Владислав Методичні особливості викладання дисципліни «Основи термодинаміки і теплопередачі» для студентів спеціальності «Професійна освіта (Транспорт)».....	245
Ярош Любов Формування фахової компетентності майбутнього техника-електрика в аграрному коледжі: погляд на проблему	248
СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ	
Білик Діана, Крулик Богдан Символізм ландшафтних композицій ботанічного саду ХНУ	251
Васкевич Ольга Основні аспекти сучасних інноваційних підходів у навчанні студентів напряму «Дизайн».....	253
Гапон Людмила, Бровченко Анатолій Підготовка майбутніх фахівців з художнього текстилю до застосування проєктних технологій у професійній діяльності.....	254
Дубовик Сергій Умови набуття компетентностей професіоналізму майбутніми художниками декоративного мистецтва	255
Козоріз Віталій, Самборська Олена Особливості творчості українських художників-імпресіоністів в контексті світової історії мистецтв.....	256

Корницька Лариса «Робота в матеріалі» як базовий компонент в освіті бакалаврів декоративного мистецтва	258
Корницька Лариса, Мазур Юлія Техніка трафаретного друку у межах дисципліни «Робота в матеріалі»	260
Крулик Богдан Метод стилізації у підготовці фахівців художнього напрямку	262
Линенко Алла Педагогічне розуміння у контексті мистецької освіти та герменевтичного підходу	263
Невядомська Ірина Розвиток творчих здібностей вихованців гуртків мистецького напрямку у закладах позашкільної освіти	264
Усенко Олена Інформаційно-комунікативні технології у змісті професійної підготовки майбутніх дизайнерів	266
Шкарупа Ганна Визначення критеріїв оцінювання графічних втілень художньо-конструктивних рішень у студентських ескізах майбутніх дизайнерів у мистецьких коледжах	267

джерел та творчих доробків відкриває для нащадків все нові і нові картини, книги, фотографії та і протє згадки, які мають суттєве значення для світової історії мистецтв.

Результати дослідження в подальшому будуть використані для підсилення теоретичної частини дисципліни «Історія мистецтв». Перспективами майбутніх досліджень є детальна характеристика кожної мистецької течії в українському живописі.

Література

1. Імпресіонізм [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – 2011. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=13278.
2. Zdzisław Kępiński, Impresjonizm / Zdzisław Kępiński. – Warszawa Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1982. – 235 с.
3. Корсак І. Ф. Тиха правда Модеста Левицького: повість-есеї / І. Ф. Корсак. – Київ : Ярославів Вал, 2009. – 165 с.
4. Енциклопедія українознавства: Словникова частина. Доповнення. Париж – Нью-Йорк : Молоде життя, 1995. – Т. 11. – 398 с.
5. Спогади Маргарити Мурашко / Авт. ст. та ком. Д. Добриян ; укл. В. Ткачук. – Київ : ArtHuss, 2016. – 168 с.
6. Членова Л. Г. [вступна стаття] // Олександр Мурашко. Альбом. – Київ : Мистецтво, 1980. – С. 5–20.
7. Стефанович Д. Невтомний трудівник Микола Пимоненко. До 150-річчя з дня народження // Київський політехнік. – 2012. – Режим доступу: <https://kpi.ua/pymonenko>.
8. Лазанська Т. І. Пимоненко Микола Корнилович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Ін-т історії України НАН України. – Київ : Наукова думка, 2011. – Т. 8 : Па-Прик. – С. 208.
9. Беркос М. А. Живопис. Графіка. До 150-річчя від дня народження: каталог. – Харків : НТМТ, 2011. – 13 с.

КОРНИЦЬКА ЛАРИСА

Хмельницький національний університет

«РОБОТА В МАТЕРІАЛІ» ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ В ОСВІТІ БАКАЛАВРІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Діяльність художника декоративного мистецтва тісно пов'язана з матеріалом, з яким він працює. Ці матеріали є різними в залежності від спеціалізації художника: «художня обробка деревини», «художня обробка металу», «художня обробка каменю», «художня кераміка», «художнє скло», «художній текстиль» тощо. На кафедрі технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» впроваджено дві з цих спеціалізацій: «художня обробка деревини» та «художній текстиль». Будь-яка з цих спеціалізацій передбачає досконале вивчення матеріалу, його художні можливості, технологічні прийоми і способи його обробки та декорування для майбутньої професійної діяльності нинішніх студентів. Тож велика увага приділяється практичній стороні освітнього процесу, що найбільшим чином закладена в дисципліні «Робота в матеріалі».

Дисципліна «Робота в матеріалі» відноситься до дисциплін професійної підготовки і викладається протягом п'яти семестрів (з 3-го по 7-й). На її вивчення виділено 25 кредитів (750 годин). Восьмий семестр передбачає виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи теж в матеріалі згідно обраній спеціалізації.

Протягом багатовікової історії декоративно-ужиткового мистецтва людство винайшло безліч способів художньої обробки різних матеріалів. Кожен матеріал піддавався різним способам художньо-технологічної обробки і декоруванню, які сьогодні відносяться до традиційних. Слід сказати, що й по нині виникають нові (сучасні) способи обробки та декорування означених матеріалів.

Вивченню декоративно-ужиткового мистецтва на кафедрі надається велике значення, й зокрема такого його різновиду як «художній текстиль». До цього слід сказати, що текстиль є одним з найпоширеніших і найдавніших ремесел, без вивчення і розуміння якого неможливо уявити загальну картину декоративно-ужиткового мистецтва. Це та область художньої творчості, з якою людина знаходиться в безпосередній близькості і контакті все своє життя. Твори цього мистецтва є частиною матеріальної культури суспільства.

У межах спеціалізації «художній текстиль» студентами вивчаються різні види художньої обробки текстильних матеріалів, де особлива увага акцентується на національний контекст. Перш за все, це пов'язано з необхідністю збереження і примноження національної історико-культурної спадщини, до якої відносяться традиційні види вишивки, ткацтва, килимарства, войлоковалання, в'язання та

плетення. Традиції художнього оформлення та створення текстильних полотен склалися протягом століть, удосконалювалися прийоми, відточувалася техніка, тож мають зберігатися і продовжуватися новими поколіннями, можливо вже в новій інтерпретації, згідно сучасному світобаченню і світосприйняттю, але все ж таки з національним колоритом. Зауважимо, що до текстильних матеріалів відносяться не тільки готові ткані матеріали, які виготовляються з класичних і некласичних видів сировини. До слова, вихідним матеріалом для «класичного» текстилю служить сировина рослинного і тваринного походження; «некласичний» текстиль, це, умовно кажучи, все інше. Досить поширені проміжні варіанти сучасних текстильних виробів, коли в якості основи або утку використовуються «класичні» нитки або шнури, а уток або основа виготовлені з «некласичної» сировини (бамбукові планки, прутки, дроти, кераміка, пластик тощо).

Текстильні вироби класифікують за рівнями. Зокрема, текстильні вироби I-го структурного рівня можуть бути використані для виготовлення виробів вищого рівня (нитки для ткацтва та шиття), а можуть застосовуватися і як готові вироби. До текстильних виробів структурного рівня II відносяться ткані, плетені, в'язані і валяні текстильні вироби.

Ткані вироби виготовляються з ниток, як «класичних» так і «некласичних», тобто з текстильних виробів структурного рівня I. Найважливіша характеристика цієї текстильної групи – наявність двох взаємно перпендикулярних систем переплетень ниток: основи та утку. Тканини практично завжди мають форму площини, що диктується самою технологією виготовлення їх на будь-якому ткацькому пристрої. У цю групу крім звичайних тканин з будь-яким ткацьким переплетенням відносяться килими (в тому числі вузлові і без) і гобелени.

Плетені вироби, як і тканини, виготовляються з «класичних» і «некласичних» ниток, однак, в їх структурі немає властивих тканинам двох взаємно перпендикулярних систем ниток. Взаємне розташування ниток може бути довільним. Плетені вироби можуть бути як плоскими, так і об'ємними. При використанні «класичних» ниток – це сітки, мереживо, макраме, тасьма тощо; при використанні «некласичних» ниток – це циновки, постолы, кошики тощо.

В'язані вироби характеризується тим, що робоча нитка формує петлю. Петля чіпляється за петлю, тим самим відбувається нарощування полотна. В'язати можна вручну і з використанням спеціальних пристроїв (голка, гачок, палички, спиці, вилочка).

Валяні вироби, на відміну від тканин, плетених і в'язаних виробів виготовлені не з ниток, а безпосередньо з волокнистої сировини шляхом багаторазового спресовування і намочування, іноді із застосуванням в'язучих речовин. До валяних виробів відносяться повсть і фетр, які виготовляються з вовни і відрізняються головним чином тим, що повсть має більш грубу фактуру, ніж фетр. Валяні вироби можуть бути, як плоскі, так і об'ємні (капелюхи, взуття).

Текстильні вироби II-го структурного рівня, що відносяться до будь-якої з вище означених підгруп, можуть використовуватися як сировина для виготовлення текстильних виробів III-го структурного рівня, а можуть використовуватися як готові вироби.

Текстильні вироби III-го структурного рівня, це шиті вироби, часто складної форми, виготовлені з текстильних виробів I та II-го структурного рівня, можливо, із застосуванням нетекстильних матеріалів. Наприклад, з одного або декількох видів тканини (II рівень) за допомогою шивної нитки (I рівень) шиється певний утеплений виріб (утеплювач – вата – нульовий структурного рівень). Потім до нього пришиваються гудзики. Можуть бути використані шкіряні нашивки, металеві бляшки. Виріб може прикрашатися вишивкою.

Текстильні вироби всіх (нульового, першого і другого) рівнів можуть служити матеріалом для виготовлення текстилю наступного рівня, а можуть бути безпосередньо використані для різних побутових потреб. Що стосується виробів структурного рівня III, то це завжди речі готові до безпосереднього використання, що відображають весь спектр текстильних виробництва. До них відносяться: одяг, взуття, аксесуари, головні убори, предмети інтер'єрного комплексу, господарські вироби тощо.

Вивчення мистецтва різних видів текстилю лежить в основі спеціалізації «художній текстиль». Важливе місце, в межах теоретичної і практичної підготовки, займає творче використання художніх форм традиційних ремесел. Для цього створюються умови комплексного вивчення і відтворення традиційних технік, форм, стилістики, орнаментальних елементів тощо у вже сучасних навчальних творах виконаних під час дисципліни «Робота в матеріалі».

Твори художнього текстилю становлять інтерес не тільки з художньо-естетичної, але і з історико-етнографічної соціологічної і наукової точок зору. Знання витоків народної творчості, її художньої природи і духовних цінностей становлять невід'ємну частину духовної культури народу. Ці твори є загальноновизнаними пам'ятками історії, культури та мистецтва, що увібрало в себе багатовіковий соціальний досвід цивілізаційного розвитку людини. Тому не випадково ми, в процесі освітнього процесу, звертаємося і до сучасного, і до традиційного декоративно-ужиткового мистецтва, вважаючи, що це відіграє величезну роль в естетико-культурному вихованні майбутніх бакалаврів (ху-

дожників) декоративного мистецтва, обумовленого необхідністю формування їхнього творчого мислення від початкового рівня підготовки до наступних стадій професійної освіти. А дисципліна «Робота в матеріалі» – як її базовий компонент, на нашу думку, допоможе професійному становленню особистості кожного здобувача вищої освіти означених спеціалізацій.

Література

1. Колос С. Г. Хурчин М. Д. Декоративні тканини / С. Г. Колос, М. Д. Хурчин. – Київ : Вид-во Академії архітектури УРСР, 1989, – 131 с.
2. Китова С. А. Полотняний літопис України. Семантика орнаменту українського рушника / С. А. Китова. – Черкаси : вид-во «Брама», 2003, – 224 с.
3. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». / Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – Київ : Либідь, 2005. – 280 с.
4. Шевченко Є. Українська народна тканина / Є. Шевченко. – Київ : Артанія, 1999. – 416 с.

КОРНИЦЬКА ЛАРИСА, МАЗУР ЮЛІЯ
Хмельницький національний університет

ТЕХНІКА ТРАФАРЕТНОГО ДРУКУ У МЕЖАХ ДИСЦИПЛІНИ «РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

Декорування тканини методом нанесення (набивання) на тканину фарби – давній вид декоративно-ужиткового мистецтва, що використовувався багатьма народами, в тому числі й українським. Можна сказати, що він виник одночасно у всіх регіонах Світу, хоча з використанням різних інструментів та технологій.

У межах дисципліни «Робота в матеріалі» студенти спеціалізації «художній текстиль» мають змогу оволодіти технікою трафаретного друку для подальшого використання у декоруванні тканин чи готових текстильних виробів. Однак звернемося до історії цієї техніки.

Історики вираховували, що перші згадки про трафаретний друк з'явилися у Фінікії. Той метод мав мало спільного з сучасним, проте сам принцип використання спеціальних матриць для розмноження зображення зберігся і донині. Саме тому фінікійський друк вважають «предком» сучасного трафаретного друку. Правда, перш ніж він набув сучасного вигляду, повинно було пройти ще кілька тисячоліть і проведено безліч удосконалень методу.

Близько 265–589 рр. трафаретний друк з'явився і в Китаї, де за допомогою дерев'яних дощок наносили зображення на тканину. Японці запозичили китайську технологію, але у XII–XIV ст. винайшли свій метод створення трафаретів: елементи візерунків прикріплювали до сітки з людського волосся, натягнутої на дерев'яну раму; за допомогою трафаретного друку прикрашали самурайські обладунки та попони для коней [1].

До Європи трафаретний друк приходить у XV ст., де він уперше згадується у «Трактаті про живопис» італійського художника Ченніно Ченніні як «спосіб декорування тканини набивним трафаретом». Така технологія декорування застосовувалася для імітації дорогих оксамитових і парчевих тканин. Постійний розвиток технології призвів до додаткових модифікацій і набував усе більш схожих рис, властивих для даного часу.

У декоративному оформленні тканин спостерігається перехід від смуг з геометричним орнаментом від ранніх форм, до рослинних пізнішого періоду: стилізовані тюльпани, ромашки, гвоздики, квітка і плід граната тощо. До кінця XVII ст. у набійці був помітний вплив східних мотивів. Спосіб декорування тканини засобами друку застосовувався повсюдно до XIX століття.

З винаходом друкувальної машини (XIX ст.) дана технологія зайняла нішу у виробництві оббивних матеріалів, хусток, жіночих спідниць, а також багатьох інших видів повсякденного та святкового одягу для чоловіків і жінок. Остаточо трафаретний друк сформувався у 50-х роках минулого століття та з тих пір зайняв одну з провідних позицій у світі друку. Сьогодні за допомогою трафаретів переносять зображення будь-якої величини та кольорової гами на будь-яку поверхню [1].

В умовах навчального процесу студенти використовують ручні способи нанесення трафаретного зображення, де спочатку створюють ескіз у вигляді силуетної форми. Трафарети такого типу дуже наближені до витинанок, однак не мають внутрішніх промальованих деталей (див. рис. 1).

У народній творчості поширеними були композиції з геометричними мотивами (смуги, ромбики, кружечки, квадратики, хрестики тощо). Різноманітні комбінації цих нескладних фігур дозволяли створювати унікальні орнаментальні мотиви з різною варіацією розмірів смуг і різним характером малюнка. Народні майстри впродовж розвитку набійки відбирали і відшліфовували узори [2].